

Ks. dr Tadeusz Krahel: Całe moje życie naukowe poświęciłem diecezji wileńskiej

Wilno było stolicą największej, pod względem obszaru, diecezji w przedrozbiorowej Rzeczypospolitej, a od 1925 r. największej archidiecezji II RP. Historii tego obszaru, który obejmował terytorium należące dziś do Litwy, Polski i Białorusi poświęcił całe swoje życie naukowe polski historyk Kościoła, ks. dr Tadeusz Krahel. Urodzony na Grodzieńszczyźnie, jak mówi o sobie - wychowany w promieniach Grodna - wydał niedawno kolejną pracę naukową, która dotyczy jednego z najbardziej dramatycznych okresów historii - II wojny światowej. O najnowszej książce, a także o innych swoich publikacjach, opowiada jako Gość Wilnoteki.

Historia Kościoła - pozostająca jakby na uboczu dziejów, ciesząca się niezbyt dużą popularnością, ma jednak niebagatelne znaczenie dla zrozumienia dziejów, zwłaszcza w naszej części świata. Granice diecezji - wyznaczone nieprzypadkowo - często okazywały się bardziej trwałe niż granice państw, zmieniające się przez kolejne wojny, czy też bardziej lub mniej sprawiedliwe pokoje. **Ks. dr Tadeusz Krahel** zajmuje się w swojej pracy badawczej dziejami największej pod względem obszaru z diecezji zarówno I jak i II Rzeczypospolitej.

Dawna, istniejąca od 1388 r. diecezja wileńska, obejmowała obszar należący dziś do Polski, Litwy i Białorusi. Na ogromnym terenie spotykali się ludzie różnych narodowości, co w zależności od bohaterów wydarzeń, mogło prowadzić do wzajemnego ubogacania się lub też stawać się zarzewiem konfliktów.

Diecezja, podniesiona w 1925 r. do rangi archidiecezji, istniała aż do 1991 r. Organizacja kościelna nie poddała się Jałcie, zachowując przedwojenny porządek, uznała dopiero zmiany granic po rozpadzie ZSRR. Najnowsza książka ks. dr. Tadeusza Krahela, "[Archidiecezja wileńska w latach II wojny światowej. Studia i szkice](#)" składa się z 16 tekstów poświęconych strukturze i duchowieństwu archidiecezji wileńskiej w najbardziej dramatycznych latach historii. Opowiada o losach katolików, którzy doświadczyli najpierw okupacji sowieckiej, potem niemieckiej, następnie zaś dramatu "wyzwolenia" przez Armię Czerwoną.

Dziejom diecezji wileńskiej poświęcone są także inne publikacje ks. dr. T. Krahela. Do ważniejszych należy "Diecezja wileńska. Studia i szkice" - zbiór artykułów, jaki został wydany z okazji pięćdziesięciolecia kapłaństwa historyka. Zakres chronologiczny to ponad pięć wieków: od początków diecezji aż do 1925 r.

Obie wspomniane książki to dwie części tryptyku poświęconego dziejom (archi)diecezji wileńskiej. Już niedługo ks. Tadeusz Krahel zapowiada wydanie długo oczekiwanej pozycji dotyczącej martyrologium duchowieństwa archidiecezji wileńskiej w okresie totalitaryzmów hitlerowskiego i sowieckiego.

Tadeusz Krahel (ur. 24 września 1937 w Zwierzyńcu Wielkim) - ksiądz rzymskokatolicki, doktor historii Kościoła, wykładowca w Archidiecezjalnym Wyższym Seminarium Duchownym w Białymstoku, Studium Teologii w Białymstoku i Wilnie, Papieskim Wydziale Teologicznym. W latach 1992-1993 rektor AWSD w Białymstoku, członek Białostockiego Towarzystwa Naukowego i Polskiego Towarzystwa Historycznego.

Na podstawie: inf. wł

zdjęcia: Paweł Dąbrowski

montaż: Bartosz Frątczak

współpraca: Walenty Wojniłło